

Zpět na seznam knih

Obsah ukázky

Pavel Vrba o knize

Prošel tu Anděl

Ochranný deštník „Prokletých“...

Jardovi Jakoubkovi

Dobry, lepsi, americky

Recenze

Pavel Vrba o knize

„...Na začátku psaní jsem chtěl být jenom jakýmsi pořadatelem a komentátorem hotového. Pak se mi ta věc vymkla z rukou a začala žít svým životem. Jestli jsem z knížky udělal hezkou holku nebo ošklivého chlapa, nevím. Rodiče své děti milují většinou nesoudně. A tak to nechám na vás...

A proč se knížka jmenuje ...A prošlo tu 60 + 6 andělů? Šedesátka znamená můj zázrakem dožitý věk a zároveň počet zde otištěných „říkanek“. Šestka je počet mých sbírek, daly by se souhrnně nazvat Od Bleděmodra do Tmavěmodra, a zároveň bonus, v podobě jedné ukázky z každé z nich. Andělé jsou pro mne symbolem vzletu i pádu. Jsou bílí i černí, ale nikdy černobílí, a vždycky prošli kolem, když se mi mělo stát něco významného...

Přál bych si, aby ten, kdo tuto knížku bude číst, alespoň jednou uslyšel šelestný zvuk jejich kroků a zašumění křídel...

Prošel tu Anděl

Ochranný deštník „Prokletých“...

Každý autor je svým založením životním sólistou, ale pocit nepochopení (ten má vždycky, i kdyby dostal Nobelovku s Pulitzerovkou najednou), „hladomor“, potřeba odezvy a touha si pokecat o tom svém ho nutí sdružovat se se sobě podobnými. Když nepočítám svého souputníka Edu Krečmara, s kterým se ostatně potácím dodnes, měl jsem štěstí na dva, kteří mě silně poznačili; Jardu Jakoubka a Honzu Schneidera... Jarde Jakoubek měl nejen donkichotskou postavu, ale i duši. Byl to nejbezelstnější člověk, jakého lze potkat Je smutné, že musím říkat „byl...“.

Jarda Jakoubek se mi tehdy jevil takto:

Jardovi Jakoubkovi

Dvě oči stíněné
smuteční obroučkou brýlí
Pokleklý kůň na dvě přední
Brada je nesrozumitelným pralesem
a rum
teče jako mléko zkyslé
před podojením
Žebra na srdcem
Mříž zpovědnice
čekající na rozhřešení
za vyslechnuté polopравdy
Oltářem je kopřivové staré sako
s křížem televizní kravaty
A tam někde
za tím
„Něco“ umírá
a voní
Jako naříznutá bříza
před zlomením
nebo zpracováním
NA VĚC

(Jaroslav Jakoubek – básník, textař a skladatel, který zhudebnil mnoho textů Jana Schneidera pro pražská divadla malých forem : Paravan, Divadlo Na Zábradlí, Rokoko, Semafor.)

[Zpět na začátek ukázky](#)

Dobry, lepsi, americky

Vždycky jsem myslel, co všechno by se dalo dělat a psát, kdyby se u nás poměry změnily. Teď zjišťuju, že jsem se mýlil. Nepočítal jsem totiž s takovým průnikem toho nejhoršího, co lze v americké „kultuře“ najít. Najednou jako by původní kreativita tvůrců byla (alespoň podle manažerů soudě) zbytečná. Po autorech se žádá, aby se na „vymývání mozků“ přímo podíleli, nebo aby tím, co píší, už to vymytí předpokládali. Při slově kultura a povznášení sahají manažeré po revolveru stejně jako kdysi Göring, protože povznášení objektu vyžaduje spolupráci v podobě přemýšlení. Nutit někoho k nekonzumním myšlenkám není zkrátka tržní a je hodno trestu. No už jsme to v modifikované podobě prožívali za „starých pořádků“, jenže teď místo ideologického tlaku působí tlak peněz. Metoda jak dělat z myslících lidí stádní mutanty je prokoumaná a vymyšlená do detailů. Jedním z figlů v „popině“ je třeba to, že se konzumentova hlava nemate uváděním autorů a všechno stojí na předem vybrané hvězdě.

Celá promotion jednoho hitu – jedno jméno „hvězdy“. (A když se to náhodou zcela výjimečně bez autora neobejde, musí jeho prezentace směřovat jenom a jenom k většímu prodeji. To je v pořádku. Na tom šoubyznys stojí a kdo nechce, ať to nedělá.) Ale nemělo by to být neobratné. Můžu uvést příklad z firemního bukletu, kde se představuje zbrusu nová „hvězdička“ a jako důkaz, že se jedná o něco mimořádného (vždycky se přeci jedná o něco mimořádného), co stojí za zákaznickovy peníze, se tam mimo jiné píše, že texty pro tu mladou, nejprstější a nejperspektivnější napsali lidé, kteří kmenově spolupracují s Gottem, Bílou, Hůlkou...

Samozřejmě bez jmen těchto „zbytečníků“. Filozofie manažerského záměru je nerozptylovat, zjednodušovat, manipulovat. Ať si ty vymyté hlavinky zapamatují jen jedno jméno. Zajímavé, že dříve tak nedůvěřivému a koumavému národu to nepřijde nijak zvlášť podivné. Absurdita tohoto stylu vynikne, když napíšu třeba, že Česká filharmonie hraje Novosvětskou od autora, kterého srdečně přijalo hudbymilovné kulturní americké publikum, a toto vynikající dílo řídí dirigent, jehož největším přítelem je Karel Gott. Tady je ta blbost cítit silně, v tom předcházejícím případě už ne, i když se jedná vlastně o totéž. Zvykáme si...

Hemingway někde napsal, že když jsou podmínky takové, že se nedá psát pravda, má to autor zabalit, najít si jiné povolání. Měl na mysli podmínky války, totality a cenzury, přerůstající v zapáchající hybrid autocenzury...

Je trochu jiná doba. Kamenná, konstantní kultura už nevede hitparádu, jak tomu bylo navzdory všem režimům v prvním osmdesátiletí tohoto století, a tak si myslím, že psát se má pořád a zkoušet to, kam až to jde. Nechci se zbavovat odpovědnosti za podléhání trhu, taky nejsem Hus a ani nehodlám vysvětlovat, proč jsem udělal to či ono. Živím se tím. Přesto mám neustále rád i věci nelukrativní, protože bývají zázračně psychoterapeutické. Pokud to jenom jde, vybírám si muziku, která mi sedí (nejradši mám Bacha a Chopina, protože jejich vdovy už neklepou na dveře Ochranného svazu autorského). A když to nejde (existují týmové projekty, kde si člověk nemůže dělat, jen co by rád), snažím se alespoň, abych nekazil vkus. I tak mívám někdy pocit marnosti, když udělám něco, co se mi nelíbí, k čemu nemám žádný vztah a navíc se předpokládaná odměna scvrkne na nulu. Tenhle stav nazval trefně můj přítel Pavel Vaculík, že je to jak když se topí a zároveň větrá.

Nepláču, nežárlím, nestěžuju si, protože si stejně za všechno můžu sám. Jenom si dělám takovou povrchní sebereflexi o kultuře a kulturnosti; „popina“ se nevymyká, podobně je to i v ostatních oborech a podobné jsou i naše pocity. Ztotožňuju se s Petrem Spáleným, který někde řekl: *„Pamatuji doby, kdy se slavnými stali lidé, kteří něco dokázali a uměli. Dnes ke slávě úplně stačí ukazovat se každý den v televizi. Slávy lze nabýt třeba hlášením počasí. Bylo by to jenom směšné, – kdyby ovšem tenhle televizní marasmus nepředstavoval pro příští generace kulturu.“*

Vím, že ani ekologická katastrofa není dílem okamžiku, stejně jak zblbnutí a zploštění generací. Do kultury se chodí po kolenou jako na posvátný Hostýn, s pokorou a pomalu; ven z ní to jde v automobilu sportovního typu při hudbě techno velmi rychle. Přesto věřím v genius loci téhle prazvláštní země, která porodí možná ještě v druhém tisíciletí lidi, kteří budou tvořit z přetlaku a potřeby, a věřím i v ty, kteří u nich budou hledat odpovědi na své otázky. Už jsem pár takových mladých autorů viděl a četl jejich věci. Docela se mi líbily...

Všechno totiž probíhá po sinusoidě.

[Zpět na začátek ukázky](#)

Recenze

Eva Jeníková: Slovo, 1998: ANDĚLÉ I ĎÁBLÍCI PROCHÁZEJÍ KOLEM BÁSNÍKA

Není divu, že milovníka života potkávají andělé. Ale taky ďáblíci – dybukové, pochybovační a depresivní. Vrba to prozrazuje ve své nezvyklé vzpomínkové knize ...A prošlo tu 60 + 6 Andělů. Chvilí, kdy kolem vás projde anděl, básník miluje. Je to prý „zázrak, kdy hlučící hospodská společnost ztichne a je z ničeho nic jako zařezaná, aniž ví proč“. Je to i „vnitřní ticho“ před prvním dotykem pera a papíru, když začínám s psaním, i osudově nehlučné vakuum před novým prožitkem...“, jak říká autor.

V publikaci najdeme i nádherné neznámé básně – o nevycválané děvce Samotě, papírové růži z pouti či Rumovou nevěstu, jež vznikla v 60. letech, a plno dalších malých objevů, otevírajících nám pohled na blízký svět zase z docela jiného úhlu. Malé klenoty – povídání o zrcadlech anebo o ženě s fluidem pozdního léta nejsou sice v řeči vázané, ale přesto jsou to tak sevřené vybroušené drobné výpovědi, jaké může vyslat do světa jen básník s darem od pánaboha. A přitom vůbec nejde jen o povídání pro milovníky poezie či hudby. Knížka s mnoha fotografiemi a proložená písňovými texty známými i básněmi neznámými jako by tu byla jen pro pohodu. Připomíná nejspíš příjemnou procházku. Setkáme se na ní v hospodách, staropražských zákoutích i na slavnostech s melancholickými i veselými vzpomínkami, s osobnosti z kulturní scény stejně jako s tajemnými ženami, včetně afgánské princezny, a s houmlésáky.

Šedesát andělů střežilo snad každý rok z šedesátky autorovy. A těch zbývajících šest, kteří se objevují v názvu knížky? Jejich tajemství necht' si rozluštit sám čtenář.

Eva Jeníková, Slovo, 25. 5. 1998

[Zpět na začátek ukázky](#)